Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги

Ысык-Көл областык юстиция башкармасы
2015 ж. «08» 05
Юридикалык жак мамлекеттик каттоодон кайра өткөрүлдү
№ ГПЮ 0010656 күбөлүк
Алгачкы каттоонун күнү
2004 ж. «28» 05
Управление юстиции Иссык-Кульской области
Проведена государственная перерегистрация юридического лица
«08» 05 2015 г.
свидетельство № ГПЮ 0010656

М.Мамбетов атындагы жалпы орто билим берүү мектебинин Уставы

Оттук айылы.

24

Тоң райондук билим берүү бөлүмүнүн № 171/24. 23.01.2015-ж. буйругу менен бекитилди.

ЫСЫК-КӨЛ ОБЛУСУНУН ТОҢ РАЙОНУНУН М. МАМБЕТОВ АТЫНДАГЫ ЖАЛПЫ ОРТО БИЛИМ БЕРҮҮ МЕКТЕБИНИН ТИПТҮҮ УСТАВЫ

1. Жалпы жоболор.

1.1 Бул Устав Кыргыз Республикасынын "Билим берүү жөнүндө", "Мугалимдер статусу жөнүндө" мыйзамдарынын негизинде Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн №541. 12.09.2011-жыл Токтому менен бекитилген "Жалпы билим берүү уюму жөнүндө" типтүү Жобого ылайык иштелип чыкты жана кошумча мектептин жобосу кабыл алынат.

1.2 М.Мамбетов атындагы жалпы орто билим берүү мектеби (**мындан ары: мектеп**) жалпы башталгыч, жалпы негизги жана жалпы орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу мамлекеттик жалпы билим берүү мектеби болуп эсептелет.

1.3 **Жалпы билим берүү мектебинин уюштуруучулары:**
а/ мамлекеттик бийлик жана башкаруу органдары- Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги, Тоң райондук билим берүү бөлүмү.
Мектептин уюштуруу документтери болуп, аны түзүү жөнүндө чечим же уюштуруучулардын келишими, ошондой эле жалпы билим берүүчү мектептин уставы эсептелет.

1.4 **Мектептин уюштуруу – укуктук формасы- <u>мамлекеттик жалпы билим берүүчү уюм.</u>**

1.5 Мектеп өзүнүн ишинде Кыргыз Республикасынын мыйзамдарын, Кыргыз Республикасынын башка нормативдик укуктук актыларын, Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин буйруктарын жана тескемелерин, ошондой эле ушул Уставды жетекчиликке алат.

1.6 Мектеп чектелбеген мөөнөткө түзүлөт жана Кыргыз Республикасынын мыйзамында белгиленген тартипте мамлекеттик каттоодон өтөт.

1.7 Жалпы билим берүүчү мектептин аталышы жана кыскартылган түрдө мамлекеттик тилде- **<u>Мукамбет Мамбетов атындагы жалпы орто билим берүү мектеби, кыскартылган түрдө: М.Мамбетов а.о.м., орус тилинде- Средняя общеобразовательная школа имени Мукамбет Мамбетова (сокращенном виде сш.им. М. Мамбетова)</u>**

1.8 Мектептин юридикалык дареги: **<u>Ысык-Көл областы, Тоң району, Оттук айылы, О.Чолпонкулова көчөсү, 54. ИНН № 02805200410259</u>**

1.9 Мектеп үзгүлтүксүз билим берүү системасынын негизги бөлүгү болуп саналат, мамлекет тарабынан кепилдик берилген милдеттүү жана акысыз жалпы башталгыч жана жалпы негизги билим алууну, ошондой эле акысыз жалпы орто билим алуу боюнча Кыргыз Республикасынын жарандарынын укугун ишке ашыруу үчүн шарттарды түзөт.

1.10 Мектептин иши төмөнкү принциптерге негизделет:
- республиканын бардык жарандарынын сапаттуу билим алуу укуктарына теңдиги;
- гумандуулук жана жалпы адамзаттын баалуулуктарынын артыкчылыгы;
- жарандуулук жана патриоттук;
- билим берүү процессинин ырааттуулугу жана үзгүлтүксүздүгү;
- окутуунун динден тышкары мүнөзү;
- академиялык эркиндик жана ак ниеттик;
- жоопкерчиликтик жана натыйжалуулук.

1.11 Мектептин негизги максаттары деп мамлекеттик билим берүү стандарттарын аткаруунун жана турмуштук компетенцияларына жетишүүнүн негизинде окуучулардын жалпы инсандык маданиятын калыптандыруу, кесиптик билим берүү программаларын аң-сезимдүүлүк менен тандоо жана андан ары өздөштүрүү үчүн негиз түзүү, жарандуулукка тарбиялоо, адамдын укуктары менен эркиндигин урматтоо, толеранттуу болуу, Мекенин, үй-бүлөсүн жана курчап турган айлана-чөйрөнү, эмгекти сыйлоо, сергек жашоо адаттарын калыптандыруу эсептелинет.

1.12 Мектеп адамдын, коомдун, мамлекеттин кызыкчылыктары үчүн окуучуларды окутуу жана тарбиялоо жүргүзүп, инсандын ден соолугун сактоону камсыздаган жана ар тараптан өнүгүүсүнө, анын ичинде өз алдынча жана кошумча билим алуу зарылчылыгын канааттандыруу боюнча дагы ылыйыктуу шарттарды түзөт.

1.13 Мектеп мамлекеттик билим берүү стандарттарына ылайык жалпы башталгыч, жалпы негизги жана жалпы орто билим берүүнүн сапаты, билим берүү жана тарбиялоо процессин уюштурууда окуучулардын жашына жараша психологиялык жана физиологиялык өзгөчөлүктөрүнө, шыктуулуктарына жана жөндөмдөрүнө колдонулуучу тариздердин, усулдардын жана каражаттардын шайкештиги, алардын өмүрлөрүн жана ден соолуктарын коргоо ченемдери жана эрежелери боюнча Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында аныкталган тартипте жооп тартат.
1.14 Жалпы башталгыч, жалпы негизги жана жалпы орто билим берүү күндүзгү тариздe/формада/ жүзөгө ашырылат.
1.15 Окуучулардын физиологиялык жана психологиялык акыбалдарына байланыштуу жалпы билим берүү программалары үй-бүлөөлүк жана жекече билим алуу тариздеринде өздөштүрүлүшү мүмкүн.
1.16 Мектептин бардык баскычтарында негизги жалпы билим берүү программаларын ийгиликтүү өздөштүргөн окуучулар өз алдынча билим алуу таризин –экстернатты-колдоно алышат.
1.17 Жекече билим алуу, экстернат түрүндөгү жалпы билим берүү программаларынын өздөштүрүү шарты жана тартиби уюштуруучусу же уюштуруучулары (мындан ары-уюштуруучу) тарабынан жалпы билим берүү уюмунун уставында аныкталат жана окуучулардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү) менен түзүлгөн келишимге ылайык жүзөгө ашырылат.
1.18 Билим алуунун бардык тариздеринде конкреттүү негизги жалпы билим берүү программаларынын чегинде бирдиктүү мамлекеттик билим берүү стандарты иштейт.
1.19 Жалпы орто билим берүүнүн жеткиликтүүлүгүн жана вариативдүүлүгүн камсыз кылууга, инсандын шыгына, жөндөмүнө жана ден соолугунун абалына ылайыкташтырып, окутуунун жана тарбиялоонун ыңгайлуу шарттары менен камсыздалган билим берүү инфраструктурасын түзүү максатында, билим берүүнүн мазмунуна коюлуучу конкреттүү маселелер менен талаптарга жана бюджеттик каржылоо шарттарына ылайык ар кандай типтеги жана менчик түрүндөгү жалпы билим берүү уюмдары түзүлүшү мүмкүн. Алардын ишкердүүлүктөрү Кыргыз Республикасынын тийиштүү ченемдик укуктук актылары менен жөнгө салынат.

2. Жалпы билим берүүчү мектептин ишин уюштуруу.

2.1 Мектеп юридикалык жак катары уставы, эсептөө жана башка счеттору, мамлекеттик жана (же) расмий тилдеринде почталык дареги жазылган мөөрү, бурч-мөөрү (штампы) жана бланктары, бекитилип берилген мүлкү бар уюм болот.
2.2 Мектеп Кыргыз Республикасынын Өкмөтү бекиткен тартип боюнча мамлекеттик аттестациядан (аккредитациядан) өтөт.
2.3 Мектеп уюштуруучунун же ал ыйгарым укук берген органдын макулдугу боюнча юридикалык жак же филиал статусу бар түзүмдүк бөлүмдөрүн түзүп, аларды өз алдынча мүлк менен камсыздайт. Түзүмдүк бөлүмдөр өзүнүн түзүмдүк бөлүмдөрүн ачууга укуксуз. Юридикалык жак же филиал статусун алган түзүмдүк бөлүмдөр Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте мамлекеттик каттоодон өтүшөт.

Мектеп түзүмдүк бөлүмдөрүнүн мамлекеттик аттестациясы (аккредитациясы) Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарынын негизинде өткөрүлөт. Берилген ишеним каттын негизинде иш алып барган түзүмдүк бөлүмдөрдүн жетекчилеринин дайындалышы мектептин уставына ылайык жүргүзүлөт.
2.4 Мектеп Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жана келишимдин негизинде кесиптик уюмдардын жана бирикмелердин (педагогикалык ассоциациялары, союздарды, окутуу усулдук бирикмелерди ж.б. кеңешмелерди жана уюмдарды) түзүүгө жана (же) алардын иштерине катышууга укуктуу.
2.5 Окуучулардын акысыз медициналык тейлөөсүн саламаттыкты сактоо органдары тарабынан мектепте атайын бекитилген медициналык кызматкер жүргүзөт. Мектептин администрациясы менен бирдикте медициналык кызматкер да алдын-ала дарылоо иш-чараларын жүргүзүү, окуучулардын санитардык-тазалык ченемдери, тамактануууларынын сапаты жана режими боюнча жооп тартат.

Медициналык кызматкердин иш жүргүзүшү үчүн мектепте атайын бөлмө каралат, ошондой эле медициналык кызматкердин билдирмеси боюнча билим берүү мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органы алдын ала дарылоо каражаттары менен камсыздайт.
2.6 Мамлекеттик мектептерде окуучулардын тамактануусун уюштуруу Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн токтому менен аныкталат.

2.7 Мектепте класстардын саны жарандардын тапшырган арыздарына жана санитардык-тазалык эрежелери менен класстардын толукталышынын чектүү ченемдердин негизинде жалпы билим берүү процессин жүргүзүү үчүн түзүлгөн шарттарга байланыштуу болот.

2.8 Мектептин класс комплектеринен толукталышынын чектүү ченемин Кыргыз Республикасынын Өкмөтү аныктайт.

2.9 Мектеп окуучулардын ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) суранычтары боюнча Кыргыз Республикасынын тийиштүү ченемдик укуктук актысынын негизинде акы төлөнүүчү узартылган топторду ачууга укуктуу.

2.10 Мектепте балдардын психикалык жана физиологиялык деңгээлинин окууга толук даяр эместигин жоюу максатында алардын ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) суранычтарын эске алып, уюштуруучунун макулдугу менен Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарынын негизинде компенсациялуу окутуу класстары ачылышы мүмкүн.

2.11 Мектепте уюштуруучусунун макулдугу боюнча Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарынын негизинде акыл эсинде жана дене түзүлүшүндө кынтыгы бар окуучулар үчүн атайын (коррекциялоочу) класстары ачылышы мүмкүн.

2.12 Окуучулардын атайын (коррекциялоочу) класстарга которуу (жиберүү) алардын ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) макулдугу менен психологиялык-медициналык-педагогикалык консультациянын корутундусу боюнча билим берүүнү мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органы тарабынан Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамына ылайык жүргүзүлөт.

3. Билим берүү процесси.

3.1 Мектеп билим берүү процессин негизги жалпы билим берүү программаларынын деңгээлдерине ылайык мектептик билим берүүнүн үч баскычында жүргүзөт:

- жалпы башталгыч билим берүү (окутуунун ченемдик мөөнөтү - 4 жыл);
- жалпы негизги билим берүү (окутуунун ченемдик мөөнөтү - 5 жыл);
- жалпы орто билим берүү (окутуунун ченемдик мөөнөтү - 2 жыл);

3.2 Мектепте 6-7 жашка толгон балдар кабыл алынат, ар бир класста окутуунун узактыгы бир окуу жылынан кем эмес.

3.3 Башталгыч жалпы билим берүүнүн милдеттери болуп окуучуларды окутуу, тарбиялоо жана өнүктүрүү, алардын окуудагы, жазуудагы жана саноодогу жалпы билүүлөрү менен жөндөмдөрүн логикалык ой жүгүртүү элементтерин жана таанып- билүү ишин өз алдынча билим алуунун жана өзүн-өзү уюштуруунун жөнөкөй ыкмаларын жүрүм-турум жана суйлөөнүн маданиятын өздүк тазалыгынын негиздерин жана жашоонун сергек адаттарын өздөштүрүү эсептелет.

3.4 Жалпы башталгыч билим берүү негизги жалпы билим алуу үчүн база болуп саналат.

3.5 Жалпы негизги билим берүүнүн милдеттери болуп окуучуларды инсан катары тарбиялоо, түзүү жана калыптандыруу үчүн социалдык жактан өзүн-өзү аныктоого өз алдынча иш тажрыйбасын өздөштүрүүгө жана өзүн-өзү көзөмөлдөөгө багытталган шыктарын жана компетенцияларын өнүктүрүү эсептелет.

Жалпы негизги билим берүү жалпы орто билим, башталгыч жана орто кесиптик билим алуу үчүн база болуп саналат.

3.6 Жалпы орто билим берүү жалпы билим берүүнүн аяктоочу этабы болуп, окуучулардын туруктуу компетенцияларын жана чыгармачылык шыктарын өнүктүрөт, ошондой эле дифференцияланган окутуунун жана кесипти же эмгектенүүнү аң-сезимдүү тандоо үчүн даярдоонун негизинде өз алдынча окуу көнүгүүлөрүн калыптандырууну камсыздайт.

3.6 Жалпы орто билим башталгыч, орто жана жогорку кесиптик билим берүү программалары боюнча окууну улантууга база болуп берет.

3.7 Мектепте Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамы аныкталган экстернат таризинен тышкары тездетилген окутуу программалары боюнча жалпы орто билим берүүгө жол берилбейт.

Акыл эсин жана (же) дене түзүлүшүн коррекциялоого муктаж балдар үчүн атайын мектептин окутуу мөөнөтү Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан аныкталат.

3.8 Мектепте тийиштүү шарттар болсо окуучулардын жана алардын ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) суранычтарына ылайык ар кандай окутуу профилдерин жана багыттарын киргизүү мүмкүн.

3.9 Конкреттүү мектепте жалпы орто билим берүүнүн мазмуну мамлекеттик билим берүү стандарттарынын жана негизги жалпы билим берүү программаларынын негизинде аныкталып, мектеп өз алдынча ишке аралашат.

3.10 Мектеп мамлекеттик билим берүү стандарттарына ылайык өз алдынча иштеп чыккан модификацияланган жалпы билим берүү программаларынын экспертизасын педагогикалык багытта иштеген илимий- изилдөө институту өткөрөт.

3.11 Мектепте окутуу мамлекеттик тил кыргыз тилинде окутулат. Орус тилинде окутуу мектепте окутууга түзүлгөн шартка, класстардын толукталышына, каражаттардын жана атайын адистиктеги кадрлардын болушуна жараша белгиленет.

Мектеп Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тили деп аныкталган кыргыз тилин билим берүү стандартына ылайык окутат. Кыргыз Республикасынын расмий тили катары орус тилин, ошондой эле бир чет тил, Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илим министрлиги (мындан ары Билим берүү министрлиги) бекиткен Базистик окуу планына ылайык окутулат.

3.12 Мектептин тийиштүү шарттары (педагогикалык кадрлар, окутуу-усулдук каражаттар, материалдык-техникалык жабдуулар ж.б.) болсо Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык негизги жалпы билим берүү программаларынан тышкары да кошумча билим берүү программаларын ишке ашыра алат жана кошумча билим берүү кызматын (келишимдин негизинде) көрсөтө алат.

3.13 Кошумча билим берүү программалары жана кошумча билим берүү кызматтары окуучулардын жана ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) макулдуктары менен тийиштүү шарттар түзүлсө өткөрүлөт.

3.14 Мектеп Кыргыз Республикасынын тийиштүү ченемдик укуктук актыны жетекчиликке алып, баа коюу системасын, окутуунун жана тарбиялоонун тариздерин, ыкмаларын жана усулдарын, ошондой эле окуучулардын которуу сынактарынын мезгилдүүлүгүн жана тариздерин тандоого укуктуу.

3.15 Мектепте Базистик окуу планынын негизинде иштелип чыккан иш окуу планы боюнча билим берүү процесси өткөрүлөт. Окуучулардын окуу жүктөмү чектелген жүктөмдүн ченеминен ашпаш керек жана Базистик окуу панынын окуу сабактарынын окутууга бөлүнгөн сааттарынын санынан төмөн болбош керек.

3.16 Мектеп I баскыч, башталгыч мектеп беш күндүк (кошумча бир күн усулдук күн); II, III баскычтар негизги жалпы орто мектептер үчүн алты күндүк иш режими (график) боюнча иштейт.

3.17 Мектепте окуучулардын сабактарынын режими Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамына ылайык I,II сменде /эртең менен, түшкү/ окутулат.

3.18 Мектепте окуу жылы 1-сентябрдан башталат. Билим берүүнүн I-II-III баскычтарында окуу жылынын созулушу, мамлекеттик жыйынтыктоо аттестациясынын мөөнөттөрүн эсептебегенде, 34 аптадан кем эмес, ал эми биринчи класста 33 аптаны түзөт.

Окуу жылынын ичинде каникулдардын созулушу 30 календардык күндөн кем эмес, жыйында 14 календардык күндөн кем эмести түзөт. Биринчи класстын окуучуларына окуу жылынын III чейрек ичинде кошумча бир апталык каникул берилет. Мектептин биринчи классында сабактын созулушу 40 минутаны , ал эми экинчиден он биринчи класстарга чейин 45 минутаны түзөт.

3.19 Мектеп жылдык (календардык) окутуу жүгүртмөсүн билим берүүнүн мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органы менен макулдашып, бекитет.

3.20 Мектептик билим берүү саясатын ишке ашырган мектептин ишин мамлекеттик контролдоону билим берүү тармагындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган жана билим берүүнүн мамлекеттик башкаруунун региондук органдары жүргүзөт.

4. Билим берүү процессинин катышуучулары.

4.1 Мектептин окуу процессинин катышуучулары болуп окуучулар, педагогикалык кызматкерлер (мындан ары-мугалимдер) жана окуучулардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү) эсептелинет.

4.2 Мектепке бекитилген аймакта жашаган окуу жашындагы балдардын жана өспүрүмдөрдүн бардыгы арыздарынын жана аныкталган үлгүдөгү медициналык маалымкаттарынын негизинде мектепте билим берүүнүн бардык баскычтарына кабыл алуулары сыноосуз, акчалай жана башка төлөмдөрсүз өткөрүлөт.

4.3 Сабактарды тереңдетип окутуучу класстарга кирүүчүлөр арыздарынын негизинде тестирлөө таризинде кабыл алынышат.

Мектеп тарабынан иштелип чыккан жана билим берүүнү мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органы менен макулдашылган тестирлөөнүн шарттары окууга кирүүчүлөрдүн даярдык деңгээлдеги жалпы билим берүү программаларын өздөштүрө алган даярдыгы барларды тандай алууга багытталат.

4.4 Окуучуларды атайын жатак мектептерге жиберүү, аларды мектептин бир түрүнөн башкасына которуу психологиялык-медициналык-педагогикалык консультациялардын корутундулары боюнча Билим берүү министрлиги аныктаган тартипте жүргүзүлөт.

4.5 Мектеп кабыл алынып жатканда окуучуларды жана алардын ата-энелерин (мыйзамдуу өкүлдөрүн) өзүнүн Уставы жана окуу процессин жөнгө салуучу башка да жердиктүү документтер менен тааныштырууга милдеттүү.

4.6 Окуучуларды жана ата-энелердин (мыйзамдуу өкүлдөрдүн) укуктары менен милдеттери ушул Уставда жана мектептин жобосунда аныкталат.

4.7 Окуучулар төмөнкүлөргө укуктуу:

- Мектептин ар кайсы этабына окууга кирүүгө жана билим алуунун таризин тандоого;
- мамлекеттик билим берүү стандарттарынын деңгээлинде милдеттүү жана акысыз жалпы башталгыч, жалпы негизги жана акысыз жалпы орто билим алууга;
- кошумча билим берүү кызматын, анын ичинде акы төлөнүүчү да таризде алууга;
- мектептин китепканасынын, маданияттык-спорттук жана өндүрүштүк базасын пайдаланууга;
- Кыргыз Республикасынын Өкмөтү жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары аныкташкан тартиптер боюнча бекер тамактанууга жана медициналык тейлөөгө, жүргүнчү автотранспортто жүрүүнүн жеңилдиктерин пайдаланууга;
- уставда аныкталган таризде мектепти башкарууга катышууга;
- балдар уюмунун ишин уюштурууга жана ага катышууга;
- инсандык кадыр-баркты урматтоого жана маалымат эркиндигине, өзүнүн жеке көз карашын жана ынанымдарын эркин айтууга;
- жалпы негизги жана жалпы орто билим берүүнү аяктаганда мамлекеттик үлгүдөгү билими жөнүндө документтерин өз учурунда алууга ж.б укуктуу.

4.8 Окуучулар төмөнкүлөргө милдеттүү:

- мектептин уставын тутууга жана аткарууга;
- мамлекеттик билим берүү стандарттарынын талаптарынын деңгээлинде жалпы билим берүү программаларын өздөштүрүүгө;
- Кыргыз Республикасынын аймагында жашаган кыргыз жана башка да улуттардын салттарын, мектептин башка окуучуларынын жана кызматкерлеринин ар-намысын жана кадыр-баркын урматтоого;
- мектептин ички тартипти сактоо боюнча эрежелерин, талаптарын, анын ичинде билим берүү министрлиги жана мектеп тарабынан сунуш кылынган окуучулардын окутуунун бардык баскычтарында бирдиктүү кийим талаптарын аткарууга /педкеңеш аныктайт/;
- мектептин мүлкүнө, этиеттик мамиле кылууга милдеттүү.

Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актылары жана мектептин жобосу менен окуучулардын кошумча укуктары жана милдеттери аныкталышы мүмкүн.

4.9 Мектептеги тартип окуу процесстеринин бардык катышуучуларын инсандын кадыр-баркын урматоосунун негизинде жөнгө салынат. Окуучуларга карата кара күч жана психикалык зомбулук ыкмаларын колдонууга кескин тыюу салынат.

4.10 Мектеп окуучулардын ата-энелеринин /мыйзамдуу өкүлдөрүнүн/ макулдугусуз жалпы билим берүү программаларында жана Базистик окуу планында каралбаган жумуштарды аткарууга жол берилбейт.

4.11 Окуучуларды коомдук саясий жана диний партиялар менен уюмдарга, аскердик түзүлүштөргө кирүүсүнө (өтүүгө), ошондой эле ушул партиялар менен уюмдардын иштерине, агитациялык компаниялар менен саясий акцияларына катышуусуна жол берилбейт.

4.12 Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарына ылайык жалпы негизги жана жалпы орто билим берүүнүн негизги жалпы билим берүү программаларын өздөштүрүү бүтүрүүчүлөрдүн мамлекеттик жыйынтыктоо аттестациясы менен аяктайт.

4.13 Тийиштүү класстардын жалпы билим берүү программаларын толук өлчөмдө өздөштүргөн окуучулар мектептин педогогикалык кеңешинин чечими боюнча кийинки класска которулат.

Өткөн класстын (баскычтын) негизги жалпы билим берүү программаларын өздөштүрбөгөн окуучулар Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамына ылайык мектептин кийинки классында (баскычында) окуусуна жол берилбейт.

4.14 Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациядан өткөн мектептин бүтүрүүчүсүнө Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарына ылайык мектептин герби бар мөөрү менен күбөлөндүрүлгөн билими жөнүндө мамлекеттик үлгүдөгү документ (күбөлүк, аттестат) тапшырылат.

Мектеп жалпы негизги же жалпы орто билим берүүнү аяктабаган окуучуга аныкталган үлгүдөгү маалымкат тапшырат.

4.15 Жалпы негизги жана жалпы орто билим берүү программаларынын өздөштүрүүдө өзгөчө ийгиликтерге жетишкен бүтүрүүчүлөргө Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамына ылайык жалпы билим берүү уюмунун герби бар мөөрү менен күбөлөндүрүлгөн билиминин артыкчылыгы жөнүндө мамлекеттик үлгүдөгү документ (күбөлүк, аттестат) тапшырылат. Бир же бир нече сабактарды өздөштүрүүдө өзгөчө ийгиликтерге жетишкен бүтүрүүчү «Айрым сабактарды өздөштүрүүдө жетишкен ийгиликтери үчүн» деген Мактоо грамотасы менен сыйланат. Бардык сабактар боюнча эң жакшы чейректик, жылдык жана жыйынтыктоочу баалары бар көчүрүү класстарынын окуучулары «Окуучулары эң жакшы ийгиликтери үчүн» деген Мактоо баракчасы менен сыйланышат.

4.16 Мектептин педагогикалык кеңешинин чечими жана балдардын иштери боюнча комиссиясынын макулдугу боюнча укукка каршы иш-аракеттерди жасаган жана мектептин уставын көп жолу бузгандыгы үчүн он беш жашка чыккан окуучуларды, педагогикалык таасир этүүнүн чектүү чарасы катары мектептен чыгарууга жол берилет.

Балдардын иштери боюнча комиссия ата-энеси (мыйзамдуу өкүлү) менен бирдикте чыгарылган окуучуну башка жалпы билим берүү уюмунда окуусун улантуу же ишке орноштуруу боюнча чечимин бир ай ичинде кабыл алат.

Жетим балдарды жана ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) багуусунан ажыраган балдарды мектептен чыгаруу жөнүндө чечим тийиштүү жергиликтүү мамлекеттик администрациянын алдындагы үй-бүлөнү жана балдарды коргоо боюнча бөлүмдөрүнүн макулдугу менен кабыл алынат.

4.17 Окуучулардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү) төмөндөгүлөргө укуктуу:

- мектепти тандап, окуусун улантуу үчүн окуунун бардык этабына балдарын жиберүүгө жана билим алуунун тарызын тандоого;
- мамлекеттик билим берүү стандартынын чегинде, окуучулардын жалпы орто билим алуу укугун сактоону талап кылууга;
- балдардын мыйзамдуу укуктарын жана кызыкчылыктарын коргоого;
- уставда аныкталган тартипте мектептин башкарусуна катышууга ;
- билим берүүнүн мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органына балдарды окутуу жана тарбиялоо маселелери боюнча кайрылууга укуктуу.

4.18 Окуучулардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү) төмөндөгүлөргө милдеттүү:

- балага жалпы орто билим алуу үчүн зарыл шарттарды түзүүгө;
- балдардын күч-кубатына жана психикалык ден соолуктарына ар дайым камкордук көрүүгө;
- баланын инсандык намысын урматтап, аны улуттук, тарыхый, руханий-маданияттык байлыктарын жана элдик салттарды, Мекенин, айлана чөйрөнү урматтоого, тарбиялоого;
- мектептин жобосундагы, уставындагы өзүлөрүнүн укуктарын жана милдеттерин аткарууга жана балдарынын тарбиясына жана балдары мектепке зыян келтиргендиги үчүн Кыргыз Республикасынын мыйзамдары аныктаган тартипте жооп берүүгө;

4.19 Ушул Уставдын 4.17 жана 4.18 пункттарында каралбаган ата-энелердин (мыйзамдуу өкүлдөрдүн) башка укуктары жана милдеттери мектепте кошумча бекитилиши мүмкүн.

4.20 Мектепти мугалимдер менен толуктоо (комплектөө) Кыргыз Республикасынын укуктук-ченемдик актыларына жана Эмгек Кодексине ылайык жүргүзүлөт.

Мугалимдер үчүн негизги жумуш берүүчү болуп мектеп эсептелет.

Педагогикалык кызматка билими жөнүндө диплому, тийиштүү педагогикалык квалификациясын ырастаган педагогикалык адистикке ээ болгон адамдар кабыл алынат.

Педагогикалык билими жана дасыгы жок жарандар кайра даярдоо курсунан өтүшкөндөн кийин гана педагогикалык кесипте иштөөгө укуктуу.

Соттолгон же Кыргыз Республикасынын Өкмөтү бекиткен тизме боюнча медициналык көрсөткүчтөрү бар жарандарга мектепте иштөөгө жол бербейт.

Педагогикалык иш жүргүзүү укугунан ажыратуу Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жүргүзүлөт.

4.21 Мугалимдердин эмгек мамилелери Кыргыз Республикасынын Эмгек Кодексине ылайык түзүлгөн келишим /контракт/ менен жөнгө салынат.

4.22 Мугалимдер төмөнкүлөргө укуктуу:

- окутуунун жана тарбиялоонун усулдарын, жалпы билим берүү программаларын, окутуу-усулдук комплекттерди, окуучулардын билимин баалоонун усулдарын өз алдынча тандоого жана колдонууга;
- мамлекеттик билим берүү стандарттарынын, окутуу жана тарбиялоо усулдарынын негиздеринде авторлук жалпы билим берүү программасын, окуу китебин, окутуу-усулдук колдонмолорун иштеп чыгууга жана колдонууга;
- алдыңкы педагогикалык тажрыйбаларды жүзөгө ашырууга;
- өзүнүн кадыр-баркын жана кесиптик ар-намысын коргоого;
- кесиптик иши үчүн тийиштүү шарттарды талап кылууга;
- өзүнүн кесиптик деңгээлин жана дасыгын жогорулатууга (бул максатта мектептин администрациясы мугалимдерди кайра даярдоо жана дасыктарын жогорулатуу курстарында окутуу үчүн тийиштүү шарттарды түзөт);
- Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарына ылайык өз ыктыяры менен аттестацияланууга;
- уставында аныкталган тариздe мектепти башкарууга катышууга;
- Кыргыз Республикасынын мыйзамдары жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан кабыл алынган кошумча социалдык кепилдиктерге жана жеңилдиктерге.

4.23 Мугалимдер төмөнкүлөргө милдеттүү:

- педагогикалык этиканы жана жалпы уюмунун уставын тутууга жана аткарууга;
- мамлекттик билим берүү стандарттарынын деңгээлинде окуучулардын негизги жалпы билим берүү программаларын өздөштүрүүлөрүн камсыздоого;
- окуучулардын өзгөчөлүктөрүн, ишке чеберчилик менен мамиле кылууларын өнүктүрүүгө, журум-турумдарынын жогору ахлактык сапаттарына тарбиялоого;
- билим берүү тармагындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган бекиткен кызматтык дасыктык талаптарга ылайык келүүгө;
- өзүнүн кесипттик деңгээлин ар дайым өркүндөтүүгө жана дасыктарын жогорулатууга;
- окуучуларга карата моралдык жана күч ыкмаларын колдонбоого милдеттүү.

Кыргыз Республикасынын мыйзамдары жана мектептин жобосу менен мугалимдердин кошумча укуктары жана милдеттери аныкталышы мүмкүн.

4.24 Педагогикалык жүктүн өлчөмү окуу планы боюнча сааттардын санына, мектептин кадрлары менен камсыздыгына жана башка да иш шарттарына жараша аныкталат.

Окуу планынын сааттарынын саны азайтылбаса же класстардын саны кыскартылбаса окуу жылынын башында белгиленген окутуу жүктөмүнүн өлчөмү (педагогикалык иши) окуу жылынын ичинде мектеп администрациясынын демилгеси менен бир ставкадан төмөн кыскартылбайт.

Жаңы окуу жылын башында окутуу жүгүн белгилөөдө бул мектеп негизги иш орду болуп саналган мугалимдер үчүн класстарда сабак өтүү өлчөмү окутууну улантуу сакталат.

4.25 Мугалимдердин макулдугусуз кесиптик милдеттери жана эмгек келишими менен каралбаган жумуштарга тартууга жол берилбейт. Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында аныкталган учурлардан тышкары, эмгек келишими менен каралбаган жумушту аткарууга мугалимдин каршы болушу аны кызматтан бошотууга негиз боло албайт.

4.26 Мектептин башка категориядагы кызматкерлеринин укуктары менен милдеттери, тийиштүү типтеги дасыктык мүнөздөмөлөрү жана мектептин жобосу, уставы менен аныкталат.

5. *Жалпы билим берүүчү мектепти башкаруу.*

5.1 Мектепти башкаруу Кыргыз Республикасынын «Билим берүү жөнүндө» Мыйзамына, "Жалпы билим берүү уюму жөнүндө" типтүү Жобого жана мектептин уставына ылайык демократиялык, ачык-айкындык, өз алдынчалык жана мамлекеттик-коомдук кызматташтык прициптерине ылайык жүргүзүлөт.

5.2 Мектептин тең башкаруунун тариздери болуп жалпы чогулуш, педагогикалык кеңеш, камкордук кенеш, ата-энелер комитети, окуучулардын өз алдынча башкаруулары жана башка кеңештер эсептелинет.

Мектептин тең башкаруу органдарын шайлоо тартиби жана алардын ыйгарым укуктары Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык мектептин жобосунда, уставында аныкталат.

5.3 Мектепте түздөн-түз жетекчиликти директор жүзөгө ашырат.

Мектеп директору – билим берүүнү мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органы тарабынан кызматка дайындалат жана ээлеген кызматынан бошотулат.

Мектеп директору Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексине ылайык кызматка дайындалат, которулат жана ээлеген кызматынан бошотулат.

Директорлук кызматка пенсия жашынан өтпөгөн, жогорку педагогикалык билими жана 7 жылдан кем эмес педагогикалык стажы бар, Кыргыз Республикасынын билим берүү жаатындагы ченемдик укуктук актыларын, психологияны, менеджментти жана билим берүүнү каржылоону, мектепте билим берүү маселелери боюнча мамлекеттик институттардын жана коомдук уюмдардын укуктарын жана милдеттерин билген Кыргыз Республикасынын жараны дайындалат.

5.4 Директордун окуу-тарбия иштери боюнча орун басарын жана директордун чарба иштери боюнча орун басары (материалдык-жоопкерчиликтүү кызматкерди) кызматтка дайындоо жана кызматтан бошотуу мектептин директорунун сунуштамасын боюнча билим берүүнү мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органы тарабынан жүргүзүлөт.

Мектептин тарбия иштери боюнча уюштуруучусу, социалдык педагог кызматтары мамлекеттик башкаруунун региондук органынын макулдугу менен, ал эми педагогикалык жана башка кызматкерлерди жумушка алууну жана кызматтан бошотууну мектептин директору Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексине ылайык жүргүзөт.

5.5 Мектептин директору ата-энелердин (мыйзамдуу өкүлдөрдүн), мамлекеттин жана коомдун алдында өзүнүн кызматтык милдеттерине, эмгек келишимине жана мектептин уставына ылайык жекече түрдө жооп тартат.

5.6 Директор:

- Кыргыз Республикасынын Конституциясын, Кыргыз Республикасынын «Билим берүү жөнүндө» жана «Мугалимдин статусу жөнүндө» мыйзамдарын, жалпы орто билим берүү жаатындагы ченемдик укуктук актыларын сактап, ишке ашырат;
- билим берүү мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органынын макулдугу боюнча педагогикалык кеңеш менен бирдикте мектептин негизги өнүгүү багыттарын аныктап, ишке ашырат;
- жарандардын жалпы орто билим алуу зарылчылыктарын канааттандырат;
- административдик-аткаруу органдарында жана башка мекемелерде мектептин, кызматкерлердин, окуучулардын укуктарын жана кызыкчылыктарын көздөйт жана коргойт;
- мугалимдерди жана техникалык персоналды тандоону жана жайгаштырууну жүргүзөт, педагогикалык кеңештин ишин жетектейт;
- билим берүүнү мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органы менен макулдашылган окуу планын мугалим менен бирдикте жүзөгө ашырат;
- мамлекеттик билим берүү стандарттарынын жана негизги, жалпы орто билим берүү программаларынын чегинде окуучуларды билимдеринин жеткиликтүүлүгүн жана сапаттуулугун камсыз кылат;
- класстан тышкаркы иштердин мазмуну аркылуу окуучулардын тарбиялоо ишин камсыздайт жана көзөмөлдөйт;
- мугалимдердин дасыктарын жогорулатууга жана алардын кесиптик өсүшүнө шарттарды түзөт, ошондой эле алардын аттестациясын өткөрөт;
- мектепке жетишпеген бош педагогикалык кадрлар боюнча билим берүүнүн мамлекеттик органдарына сураныч маалыматын жана аны кызмат орун менен камсыз кылат;
- билим жөнүндө мамлекеттик үлгүдөгү документтерин тапшырууну уюштурат жана аларды даярдоо үчүн бүтүрүүчүлөр жөнүндө тапшырылуучу маалыматтын тактыгын камсыздайт жана жооп тартат;
- балалыкты коргоо, жашы жетишпегендердин укуктарын жана кызыкчылыктарын сактоо боюнча талаптарды көзөмөлдөйт жана сактайт;
- мектептин каржылык-чарбачылык ишин жетектейт жана көзөмөлдөйт;
- гранттардын жана инвестициялардын, ата-энелердин өз эрки менен тапшырган төгүмдөрүн, анын ичинде кошумча билим берүү кызматына түшкөн кирешелерди да, натыйжалуу пайдаланууну көзөмөлдөйт жана жекече түрдө жооп берет;
- мектептин материалдык-техникалык базасын эсепке алуу жана сактоо, техникалык коопсуздугун жана санитардык-тазалык режимин сактоо, окуучулардын жана кызматкерлердин эмгегин коргоо үчүн жооптуу болот жана алар үчүн жооп тартат;

-мектепте өрткө каршы коопсуздук боюнча, ошондой эле окуу учурунда окуучулардын жана кызматкерлердин өмүрлөрүнө жана ден соолуктарына коркунуч келтирген же алардын өлүмүнө алып келген учурлардын татаалдыгына жана күнөөсүнүн деңгээлине жараша Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык тартиптик, администрациялык жана кылмыш жоопкерчилигин жекече түрдө тартат;
-кызматтык милдеттерге, мектептин жобосуна, уставына жана Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларына ылайык башка да милдеттерди аткарат.

6. Мүлк жана материалдык-финансылык каражаттар

6.1 Мектептин уставдык ишин камсыз кылуу максатында уюштуруучу же ал ыйгарым укук берген орган Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында аныкталган тартипте өзүнө таандык менчикти же өзү үчүнчү тараптан көрүүгө алган имараттарды, курулуштарды, жабдууларды жана башка мүлктү мектепке бекитип берет.

6.2 Мектепте жер үлүшү Кыргыз Республикасынын мыйзамында аныкталган тартипте бекитилип берилет. Мектепке бекитилип берилген мүлк билим берүү максатынан тышкары алынып коюлушу жана (же) ээликтеп ажыратылышы мүмкүн эмес.

6.3 Мектеп уюштуруучусунун (түзүүчүнүн /учредитель/) макулдугу менен ашканасын, спорттук залын жана башка бөлмөлөрдү Кыргыз Республикасынын мыйзамына ылайык күрөөгө берүүгө укуктуу.Эгерде, мектептин негизги фонддорун үчүнчү тараптын пайдасына ажыратуу каралса, жалпы мектеп бүтүм түзүүгө укуксуз.

6.4 Мамлекеттик мектептин мүлкүн жана каржылоо ресурстарын топтоо булактары болуп:
- республикалык жана жергиликтүү бюджеттер ;
- уюштуруучу болуп саналган жекече жана юридикалык жактардын, чет өлкөлөрдүн жана жарандарынын каражаттары:
- Кыргыз Республикасынын мыйзамдары тыюу салбаган бюджеттен тышкаркы ишкердүүлүктөн түшкөн мектептин өзүнүн каражаттары;
-депозиттик салымдардан түшкөн кирешелер;
- жекече жана юридикалык жактардын, анын ичинде чет өлкөлүктөрдүн да өзүнүн ыктыярлары менен кошкон каражаттары, кайрымдуулуктары жана максаттуу төлөмдөрү;
- кредиттер;
- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына каршы келбеген башка да булактар эсептелет.

6.5 Жекече жана юридикалык жактар белек, кайрымдуулук же керээз катары берген акчалай каражаттарына, мүлккө жана менчик объектилерине, ошондой эле өз ишкердүүлүгүнөн түшкөн кирешелерден жана ошол кирешеге сатып алынган менчиктик объектилерине да мектептин менчиктик укугу бар.

6.6 Мектеп өзүнүн карамагындагы акчалай каражаттарынын жана менчигинин чегинде өз милдеттери боюнча жооп берет. Мектепке көрсөтүлгөн акчалай каражаты жетпей калса, анда анын милдеттери боюнча Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте уюштуруучусу жооп берет.

6.7 Мектепти каржылоо Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жүргүзүлөт. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары, каржылоо каражаттары болсо, мектепти ченемдерден ашык каржылашы мүмкүн.

6.8 Мектептин финансылык-чарбачылык ишин мамлекеттик контролдоону текшерүү органдары тийиштүү ченемдик укуктук актылардын негизинде жүргүзүшөт.

6.9 Мектептин уставы Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына карама-каршы келбеген булактардан алынган бюджеттен тышкаркы каражаттарды чыгымдоо маселеси боюнча коомдук угууларды өткөрүүнүн тартиби жана мөөнөтү жөнүндө маалыматтар Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын талаптарына ылайык жүргүзүлөт.

7. Эл аралык кызматташтык.

7.1 Мектеп Кыргыз Республикасынын майзамдарында аныкталган тартипте чет өлкөлүк ишканалар (мекемелер, уюмдар) менен түз байланыш түзүүгө жана банк мекемелеринде валюталык эсептерин ачууга укуктуу.

8. Жалпы орто мектебин жоюу жана өзгөртүп уюштуруу

8.1 Окуу жылынын аягында мектеп жоюлса же өзгөртүп уюштурулса, билим берүүнүн мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органы окуучулардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү) менен макулдашып, аларды башка жалпы билим берүү уюмдарына которуу боюнча жоопкерчилигин өзүнө алат.

8.2 Мектептин жоюлушу жана өзгөртүп уюштурулушу Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинде жана Кыргыз Республикасынын «Юридикалык жактарды, филиалдарды (өкүлдүктөрдү) мамлекеттик коргоо жөнүндө» Мыйзамында аныкталган тартипте ишке ашырылат.

9. Уставга өзгөртүүнүн тартиби

9.1 Мектептин уставын өзгөртүүнүн тартиби, ал мектептин уюштуруучусу тарабынан бекитилет жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын тартибине ылайык аныкталат.

Мектеп директору : **Атантаев Ж. У.**

Ысык-Көл областык юстиция башкармасы
Номерленгени, тигилгени жана мөөр басылганы бардыгы ....11.... барак.
2015ж. «08» 05 ....

Управление юстиции Иссык-Кульской области
Всего пронумеровано, прошнуровано и скреплено печатью на ....11.... листах
«08» 05 .... 2015г.